*צריך דעת בעלים: רבי ישמעאל מאי איריא לא יחדו אפילו יחדו נמי, לא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא יחדו, דמקומה הוא, אלא אפילו לא יחדו דלאו מקומה הוא לא בעינן דעת בעלים, אימא סיפא יחדו לה הבעלים מקום וטלטלה ונשברה בין מתוך ידו בין משהניחה: לצרכו חייב לצרכה פטור אתאן לר"ע דאמר בעינן דעת בעלים, ר"ע מאי איריא יחדו, אפילו לא יחדו נמי, לא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא לא יחדו דלאו מקומה הוא אלא אפילו יחדו נמי דמקומה הוא בעינן דעת בעלים, רישא רבי ישמעאל וסיפא ר"ע? *אין *דא"ר יוחנן מאן דמתרגם לי חבית אליבא דחד תנא *מובלנא מאניה בתריה, לבי מסותא, תרגמה רבי יעקב בר אבא קמיה דרב שנטלה על מנת לגוזלה, תרגמה ר' נתן בר אבא קמיה דרב שנטלה ע"מ לשלוח בה יד, במאי קמיפלגי? *בשליחות יד צריכה חסרון: מאן דאמר לגוזלה קסבר שליחות יד צריכה חסרון ומ"ד לשלוח בה יד קסבר שליחות יד אינה צריכה חסרון, מתקיף לה רב ששת מידי נטלה קתני טלטלה קתני אלא אמר רב ששת הכא במאי עסקינן *כגון שטלטלה להביא עליה גוזלות וקא סבר *שואל שלא מדעת גזלן הוי וכולה רבי ישמעאל *היא וסיפא שהניחה במקום שאינה מקומה, ור' יוחנן הניחה במקומה משמע; *איתמר רב ולוי חד אמר שליחות יד צריכה חסרון וחד אמר שליחות יד אינה צריכה חסרון, תסתיים דרב הוא דאמר שליחות יד אינה צריכה חסרון דתניא *רועה שהיה רועה עדרו והניח עדרו ובא לעיר ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס פטור, הניח מקלו ותרמילו עליה חייב והוינן בה משום דהניח מקלו ותרמילו עליה חייב? הא שקלינהו (א) ואמר ר"נ אמר רבה בר אבוה אמר רב בעודן עליה, וכי עודן עליה מאי הוי הא לא משכה? ואמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב שהכישה במקל ורצתה לפניו, והא לא חסרה אלא לאו ש"מ קסבר שליחות יד אינה צריכה חסרון, אימא שהכחישה במקל דיקא נמי *דקתני שהכישה במקל ש"מ, ומדרב סבר שליחות יד צריכה חסרון לוי סבר שליחות יד אינה צריכה חסרון, מאי טעמא דלוי? א"ר יוחנן משום ר' יוסי בן נהוראי משונה שליחות יד האמורה בשומר שכר משליחות יד האמורה בשומר חנם

ואני

צריך דעת בעלים · ואם לא הודיעם חייב באחריותם. אם מת או נגנב דמדשקליה קם ליה ברשותיה והשבה בלא ידיעה לאו השבה היא: **דמקומה היא** · וכיון דבאותו מקום החזירה חזרה גמורה היא: **אתאן לר"ע** · תירוצא הוא: **תרגמה רבי יעקב** · דתיקו כולה כחד תנא ובתרי טעמי רישא שהחזירה למקומה דכל מקום שהחזירה מקומה היא דהא לא יחדו לה מקום וסיפא שהחזירה למקום שאינה מקומה כדמסיים במסקנא דהא דמסקינן בסומא וסיפא שהניחה במקום שאינה מקומה אתרוייהו דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדרב ששת ומשום דהניחה חוץ למקומה לא הויא חזרה וכגון שנטלו מתחלה על מנת לגוזלה והיינו לצרכו דמתניתין דאילו לשאלה בעלמא ולתשמיש כיון דלאו גזילה הוא סגי לה בהשבה כל דהו וכל מקום שהניחה פטור באונסין אבל משום דגזולה הואי ובגזילה כתיב והשיב וזה שהניחה למקום שלא יחדו לה בעלים לא הויא השבה: **ור' נתן תרגמה** · דאפילו לא נטלה על מנת לגוזלה כו' אלא על מנת לשלוח בה יד וליטול מקצתה ולא נטל אפ"ה קמה ליה ברשותיה כולה והויא לה גזילה ובעי' השבה ובמקום שאינו מקומה לאו השבה היא, ורב ששת לא שביק דליסיימו לתירוצייהו ואתקיף מידי נטלה קתני כו' ומיהו סיומא דמילתא דמסקנא וסיפא שהניחה במקום שאינו מקומה אכולהו קאי: **שליחות יד** · שחייבו הכתוב עליו אפילו נאנסה כדכתיב (שמות כב) ומת או נשבר או נשבה [וגו'] שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו וגו' דמשמע הא שלח נתחייב שוב במיתתה ובשבייתה: **צריכה חסרון** · לא הוי שליחות יד להעמידה ברשותו אלא א"כ חסרה: **מידי נטלה קתני** · דמשמע שנטלה לעצמו: **טלטלה קתני** · לתשמיש בעלמא משמע לצרכו דמתני': **אלא כגון שטלטלה להביא עליה גוזלות** · לעלות עליה כדרך סולם ליטול גוזלות מקן גבוה ואפ"ה הויא גזילה למיקם ברשותיה עד דעביד השבה דקסבר שואל שלא מדעת בעלים גזלן הוא: **וכולה ר' ישמעאל היא** · אשינויא דכולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדרב ששת: **וסיפא שהניחה במקום שאינה מקומה** · אבל רישא כל מקום שהניחה מקומה היא: **ור' יוחנן** · דאמר לעיל מאן דמתרגם לי כו': **הניחה במקומה משמע** · הלכך לא מיתוקמא °כרבי ישמעאל: **שליחות יד** · שחייבו הכתוב עליו ואפי' נאנסה כדכתיב או נשבר או נשבה וגו' שבועת ה' תהיה אם לא שלח דמשמע הא אם שלח נתחייב שוב במיתתה ובשבייתה: **צריכה חסרון** · וכל זמן שלא חסרה לא קמה ברשותיה להתחייב באונסיה: **זאב** · טורף נושא הטרף לאורו: **ארי** · אינו טורפה אלא דורסה במקומה ואוכלה: **פטור** · דאונסין נינהו ולאו משום דהניח עדרו ופשיעה היא, מוקמינן לה דעל בעידנא דעיילי אינשי כדאמרינן בהשוכר את הפועלים (לקמן צג:) א"נ דשמע קול אריה ועל: **הא שקלינהו** · ולאו נמי שליחות יד חשיבא הא הדר אהדרה כשנטלו הימנו ולהכי מוקמינן לעיל סתם מתני' כרבי ישמעאל דאין צריך דעת בעלים: **הא לא משכה** · בשליחות יד כדי לקנותה ומטלטלין אין נקנין אלא במשיכה אלא במקח, ולא לענין גזל, ולא לענין שליחות יד כדתנן במתני' (לקמן דף מג:) הטה את החבית ונטל ממנה רביעית יין אין משלם אלא רביעית אלמא בעינן דליקנייה כו': ואמר רב שמואל גרסינן: **שהכישה במקל** · כשנתנו עליה ורצתה זו היא משיכה משעקרה יד ורגל על ידו: **והא לא חסרה** · לאו פירכא היא אלא מסקנא וסיומא הוא למילתיה דאמר תסתיים דרב הוא דאמר אין צריכה חסרון מדשני רב למתניתין משום דהכישה ורצתה לפניו, ואי קשיא דלמה לי דהניח מקלו ותרמילו חיוביה לאו משום שליחות יד הוא דליבעי חסרון אלא משום שואל שלא מדעת הוא כי ההוא דלעיל דחבית, לא היא, דכי אמרינן בשומרין שאלה שלא מדעת בדבר שאינו ניחם וחיסר מחמת מלאכה אבל בעלי חיים המכחישים מחמת מלאכה תחלתו שליחות יד היא: **שהכחישה** · בהכאתו דהיינו חסרון: **דיקא נמי** · דהכחישה קאמר רב מדנקט הכאת מקל דמכה חזקה היא: **ומדרב סבר צריכה חסרון** · דהא דייקינן מדנקט מקל: **לוי** · בר פלוגתיה סבר אין צריכה חסרון: **משונה שליחות יד כו'** · כלומר אינה דומה לזו שזו נאמרה לצורך ולא משתמע אלא בחסרון אבל של שומר שכר נאמרה שלא לצורך משמעות שבה אלא לדרשה וללמד שאינה צריכה חסרון:

ואני

אי רבי ישמעאל אפילו יחדו נמי · וא"ת מנ"ל י"ל מדנקט טלה וסלע דסתם טלה לא יחד לו מקום אלא הולך ממרעה למרעה וסתם סלע יחדו לו מקום בכיס וגם כיס יחדו לו מקום בתיבה ולכך פריך נמי בסמוך לר"ע אפילו לא יחדו נמי:

שנטלה והגביהה ע"מ לגוזלה כו' · והיינו חסרון שהכל גוזל ונוטל לצורך עצמו:

שנטלה ע"מ לשלוח בה יד · פי' ליטול מקצת אע"פ שלא נטל אותה מקצת חייב בכולה כדאמר בשלהי פרקין (דף מד·) לא נטל נטל ממש אלא כיון שהגביה ליטול אע"פ שלא נטל אבל למ"ד ע"מ לגוזלה דבעי חסרון אם הגביה ליטול קצת אינו חייב עד שיטול המקצת כיון דבעי חסרון וקשה דבשלהי פרקין קאמר אפי' למ"ד בעי חסרון מודה בחבית אם הגביהה אע"פ שלא נטל חייב דניחא ליה דתיהוי כולה בסים להאי רביעית ומתני' בחבית איירי ויש לומר דמתני' איירי אפילו בשמן דלא מנטר פורתא אגב אחר:

ובא זאב וטרף · בשעת מלחמת זאבים ורבי יהודה היא דאמר זאב אחד אונס בפ' הפועלים (לקמן דף צג:):

הא שקלינהו · לרבי ישמעאל פריך דאמר לא בעינן דעת בעלים כפרש"י:

הא לא משכה · דאע"ג דעודן עליה לא קיימא ברשותיה להתחייב באונסיה עד שימשוך כדאמר במתני' (לקמן דף מג:) הטה את החבית ונטל ממנה רביעית אינו חייב אלא דמי רביעית כיון דלא הגביה את החבית ומשני שהניח מקלו ותרמילו עליה כל כך בחוזק עד שרצתה לפניו:

דיקא נמי דקתני שהכישה · וא"ת בפ"ק דקדושין (דף כב:) תניא או שהכישה במקל ורצתה לפניו דאקרי משיכה ולא הויא הכחשה וי"ל דהתם דאדם נכרי לקחה ואינה מכירתו בדבורו שייך למיתני הכישה אבל הכא דאיירי ברועה שהבהמה מכירתו ואזלה מחמת דבורו לא שייך למיתני שהכישה:

לומר

עין משפט נר מצוה

עז א מיי' פ"ד מהלכות גניבה הל' י ועי' בהשגות ובמ"מ סמג עשין עא טור ש"ע ח"מ סי' שנה סעיף א וסעיף ב וע"ש:

עח ב מיי' פ"ז מהל' שאלה ופקדון הלכה ט סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רצב סעיף ו:

עט ג מיי' פ"ג מהל' גזילה הל' יא סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רצב סעיף א:

פ ד מיי' פ"ג מהל' שכירות הל' ח סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שג סעיף י:

◆

רבינו חננאל

ומקשי' אי הכי יחדו להאי חבית הבעלים מקום [נמי] דהא שמעינן ליה לר' ישמעאל דאומר הגונב סלע מן הכיס והנה יחדו הבעלים להאי סלע מקום בכיס ואמר ר' ישמעאל יחזיר למקום שנגנב ואין צריך דעת בעלים ואי מתני' ר' ישמעאל היא אמאי קתני ולא יחדו לה בעלים דשמעינן מינה דדוקא לא יחדו הא יחדו לא. ופרקי' לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא יחדו לה הבעלים מקום והחזירה באותו מקום דודאי פטור דהא החזירה במקומה וכיון שהחזירה במקומה כלא טלטלה דמי אלא אפי' לא יחדו לה בעלים מקום דלאו במקומה מחזירה פטור. אוקימנא אליבא דר' ישמעאל בין יחדו לה הבעלים מקום בין לא יחדו לה הבעלים מקום כיון שהחזירה למקומה אם נשברה פטור הוא · אי הכי אימא סיפא יחדו לה בעלים מקום וטלטלה ונשברה בין מתוך ידו בין משהניחה לצרכה פטור לצרכו חייב אמאי חייב והא משהניחה קתני ויש מי שמפרק בשהניחה במקום שאינו מקומה. ור' יוחנן אמר הניחה במקומה משמע. ופרקי' סיפא אתאן לר' עקיבא דאמר צריך דעת בעלים הלכך לצרכו חייב. ומקשינן אי מתני' רבי עקיבא היא למה ליה יחדו לה בעלים מקום אפי' לא יחדו אמר ר' עקיבא צריך דעת בעלים דתניא הגונב טלה מן העדר וכו' הנה לא יחדו בעלים מקום לטלה והצריך ר' עקיבא בהחזרה דעת בעלים כו'. ועמדה רישא ר' ישמעאל וסיפא ר' עקיבא. אמר ר' יוחנן מאן דמתרגם ליה חבית אליבא דחד תנא וכו' פי' אמר ר' יוחנן מי שיפרש לי משנתינו זו המפקיד חבית אצל חבירו וכו' ויעמידה אי אליבא דר' ישמעאל אי אליבא דר' עקיבא סיפא ורישא בחד תנא אני מוליך לו כליו אחריו לבית המרחץ כי הוא כמו רב ואני תלמיד שנמצאתי משמשו כתלמיד לרב. ובא רב יעקב בר אבא לאוקמה למתני' בנוטלה על מנת לגוזלה. ורב נתן בר יעקב מוקמה בנוטלה על מנת לשלח בה יד וכולה ר' ישמעאל. ודחה רב ששת טעם שניהם ואמר מידי במתני' קתני נטלה דלישמעינן נטלה לגזלה או לשלח בה יד טלטלה קתני ואין בלשון טלטול לא לשון גזילה ולא שילוח בה יד. אלא אמר רב ששת כגון שטלטלה לעמוד עליה ולפשוט ידו בתוך הקן ליטול גוזלות וסבר האי תנא שואל שלא מדעת בעלים גזלן הוי וכולה ר' ישמעאל היא וסיפא שהניחה במקום שאינה מקומה לפיכך תנן לצרכו חייב. ור' יוחנן אמר סיפא ר' עקיבא היא כי הניחה במקום שנטלה משמע. ואעפ"כ צריך דעת בעלים כר' עקיבא וכיון שלא בה הבעלים שהחזירה למקומה לפיכך לצרכו חייב. איתמר רב אמר שליחות יד צריכה חסרון. מדתניא רועה שהיה רועה עדרו ובא זאב וטרף ארי ודרס פטור פי' פטור הוא כי שוכר הוא והשוכר פטור מן האונסין. ואם הניח מקלו או תרמילו עליה פי' כיון שנשתמש בה כאילו גזלה וחייב באונסיה. ואקשי' עלה. ואוקמה רב בעודו עליה מקלו ותרמילו. ואמרי' והא לא משכה ופריק רב כגון שהכישה במקלו ורצתה לפניו. דייקי' מדלא קתני הנהיגה בקול אלא הכישה במקל והוכחשה דהיינו חיסרה ולפיכך חייב ש"מ דרב הוא דאמר שליחות יד צריכה חסרון ואם אין שם חסרון פטור באונסיה ולוי אמר שליחות יד אינה צריכה חסרון מאי טעמא. אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בר נהוראי משונה שליחות יד האמורה בשומר חנם משליחות יד האמורה בשומר שכר כלומר שומר חנם דינו קל ושומר שכר דינו חמור שחייב בגניבה ואבידה ואם שומר חנם שדינו קל חייב בו שליחות יד שומר שכר לא כל שכן שחייב אם שלח בו יד למה כתב עוד שליחות יד בשומר שכר אלא ללמד שאפי' שליחות יד בלא חסרון

ראיה

מסורת הש"ס

סנהדרין סב:
[עירובין כז:]
[לקמן מג:]
[שם]
לקמן מג:
[ב"ק פח.]
[קדושין כב:]
[ע"ש]
[ע"ש]

הגהות הב"ח

(א) גמ' הא שקלינהו ואמר ר"נ · [illegible] ר"מ דאמר

◆

גליון הש"ס

גמ' אין דא"ר. עי' שבת דף פו ע"א קידושין דף סב ע"ב מנחות דף כה ע"א: רש"י ד"ה הניחה במקומה כו' כרבי ישמעאל. עי' שבת דף פו ע"א ד"ה ומאן דמוקי:

ואני אומר אינה משונה, ומאי משונה: לא תאמר שליחות יד בשומר שכר ותיתי משומר חנם: ומה שומר חנם שפטור בגנבה ואבדה שלח בה יד חייב, שומר שכר שחייב בגנבה ואבידה לא כל שכן, למאי הלכתא כתבינהו רחמנא? לומר לך שליחות יד אינה צריכה חסרון, ואני אומר אינה משונה כר' אלעזר דאמר "דא ודא אחת היא" מאי "דא ודא אחת" (א)? משום דאיכא למפרך מה לשומר חנם שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת גנב, ומאן דלא פריך סבר *קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה. רבא אמר לא תאמר שליחות יד לא בשומר חנם ולא בשומר שכר ותיתי משואל: ומה שואל דלדעת בעלים קא עביד (ב) ושלח בה יד חייב, שומר חנם ושומר שכר לא כל שכן, למה נאמר? חדא לומר לך שליחות יד אין צריכה חסרון ואידך שלא תאמר דיו לבא מן הדין להיות כנדון, מה שואל בבעלים פטור אף שומר חנם ושומר שכר בבעלים פטור, ולמאן דאמר שליחות יד צריכה חסרון הני תרתי שליחות יד למה לי? חדא שלא תאמר דיו לבא מן הדין להיות כנדון ואידך לכדתניא "ונקרב בעל הבית אל האלהים" א לשבועה, אתה אומר לשבועה או אינו אלא לדין? נאמרה שליחות יד למטה ונאמרה שליחות יד למעלה, מה להלן לשבועה אף כאן לשבועה:

מתני'

רש"י

ואני אומר · ר' יוחנן פליג אדרבי יוסי בן נהוראי רביה ואמר אף היא לצורך נאמרה ואני ס"ל כרבי יוסי בן נהוראי למידרש מיניה דאין צריכה חסרון דאי מקרא קמא לא תיסק אדעתין לחוביה עד דמחסר ליה : בשומר חנם נאמר ונקרב בעל הבית וגו' בשומר שכר כתיב שבועת ה' תהיה וגו' ואמרינן בהשואל (לקמן דף צד:) פרשה ראשונה נאמרה בשומר חנם שניה בשומר שכר וכתיב בתרווייהו "אם לא שלח" הא אם שלח נתחייב בדברים שהוא פטור עליהם כגון שומר חנם בין בגנבה בין באונסין דמשלח בה יד קנאה וקמה ברשותו ושומר שכר פטור במת או נשבר או נשבה דהיינו אונסין : שומר חנם שפטור · כל זמן שלא שלח בה יד כדכתיב אם לא ימצא הגנב ונקרב בעה"ב דנשבע שלא שלח בה יד ולא פשע בשמירתו ופטור כדאמרינן לקמן בשמעתין דהאי ונקרב שבועה הוא : שומר שכר שחייב בגנבה ואבדה · דפרשה שניה בו נאמרה וכתיב בה אם גנב יגנב כו' : לא כ"ש · שאם שלח בה יד חייב באונסין : דא ודא אחת היא · כמשמעה של זו כך משמעה של זו לפי ששתיהן הוצרכו ואין כאן מקרא יתר : מאי דא ודא אחת היא · למה שתיהן שוות הלא לא הוצרכה השניה : שומר חנם שפוטר עצמו בטענת גנב · כלומר גנב גנבה ממני ובאו עדים שהיא אצלו משלם תשלומי כפל דכתיב "אם לא ימצא הגנב וגו'" ודרשינן בבבא קמא (דף סג:) "אם לא ימצא כמה שאמר אלא שהוא עצמו גנבו' מה כתיב אחריו "אשר ירשיעון אלהים ישלם שנים" אבל שומר שכר אינו משלם כפל שאם טען נגנבה משלם קרן שהרי הוא חייב בגניבה וטענה אחרת אינה מביאה אותו לידי כפל : קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה · חמור שומר שכר שחייב בקרן עד שלא נשבע לשקר במקום ששומר חנם פטור דהיינו גניבה ואבידה משומר חנם שמשלם כפל ומדה זו אינה אלא לאחר שנשבע לשקר שנגנבה ובאו עדים שהוא גנבה דכי אתרבי כפל בטוען טענת גנב, לאחר שבועה אתרבי כדלקמן בשמעתין : רבא אמר · אפילו לרבי אלעזר נמי אתיא, דלא תימא כו' : ותיתי משואל · שחייבו הכתוב באונסין בשביל שכל הנאה שלו ושולח יד נמי כל הנאה שלו : (ומה שואל) שלדעת בעלים · שלח בה יד לעשות מלאכתו חייב באונסין : שומר חנם ושומר שכר · השולחין יד שעושין מלאכתן שלא לדעת בעלים לא כ"ש דחייב שוב באונסיה : למה נאמרה · בשתיהן : חדא לומר לך שליחות יד אינה צריכה חסרון : ואידך · האמורה בשומר שכר : שלא תאמר דיו לבא כו' · אם לא נאמר "באחד שומרין ולמדה משואל הייתי אומר דיו לשליחות יד דשומרין שבא מדין שואל להיות כנדון : מה שואל · "אם בעליו עמו" כתיב לא ישלם אונסין אף שומרין ששלחו יד אם בעליו עמו יפטר, כתב קרא יתירא לחייבו אפילו בבעלים וגלי רחמנא בחדא והוא הדין בכולהו : לשבועה · והכי קאמר אם לא ימצא כמה שאמר שנגנבה אלא הוא גנבה והוא כבר נקרב אל הדיינין לשבועה ונשבע לשקר ואח"כ באו עדים אשר ירשיעון הדיינין ישלם כפל : אתה אומר · קריבה לשבועה או אינו אלא קריבה לדין שמשעה שטען בב"ד נגנבה אע"פ שלא נשבע ישלם כפל אם באו עדים : נאמר שליחות יד למטה · אצל שומר שכר "שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח": ונאמר שליחות יד למעלה · "ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח": אף כאן לשבועה · למדנו שאין משלמין כפל ע"י טענת גנב אלא לאחר שבועה וגם למדנו שנפטר מגנבה ואבדה בשבועה:

מתני'

תוספות

לומר לך שליחות יד אינה צריכה חסרון · וא"ת התינח שומר שכר דאייתר קרא להכי אלא בשומר חנם מנ"ל אי משומר שכר מה לשומר שכר שכן חייב בגנבה ואבדה וי"ל כיון דשליחות יד חייב בתרוייהו אין זה אלא גילוי מילתא למילף דין של זה בזה:

קרנא בלא שבועה · וא"ת ורבי יוחנן ור' אלעזר דלית להו הך סברא מנ"ל דפ' ראשונה בשומר חנם ושניה בשומר שכר דבריש השואל (לקמן דף צד:) לא קים לן אלא מהך סברא דקרנא עדיפא ופי' רבינו שמואל דמסברא ידעינן דבפרשה ראשונה כתיב כסף או כלים ורגילות הוא למסרם בחנם דליכא בהו טרחא ובפרשה שניה כתיב בהמה דאיכא טרחא ורגילות למסרה בשכר אי נמי דלכ"ע אית להו דקרנא עדיפא מכפילא בשבועה ומ"מ סבירא להו לר' יוחנן ולרבי אלעזר דאין ללמוד שומר שכר משומר חנם הקל כיון שיש בו חומרא שמשלם כפל מה שאין כן בשומר שכר ואע"ג דשומר שכר ודאי חמור שחייב בגנבה ואבדה ומאן דלא פריך סבר דמכפל אפילו פירכא לא עבדינן משום דמה דמשלם כפל הוא מחמת קולא שהוא פוטר עצמו בגנבה כדמפרש בריש מכלתין (דף ד' ושם) גבי תורת הזמה לא פריך והשתא אתי שפיר הא דריש השואל (לקמן דף צה·) גבי הא דגמר גנבה בשואל מק"ו דשומר שכר דפטור באונס וחייב בגנבה ואבדה שואל לא כל שכן ופריך מה לשומר שכר דחייב בכפל [בטוען טענת לסטים מזויין] והשתא תימה לפי מה דסבר דכפל הוי חומרא מאי פריך אדרבה כיון שהוא חמור הוה לו ליפטר מגנבה כדי שיתחייב כפל וע"ק ברייתא גופה שואל שחייב בשבורה ומתה כו' אדרבה היא הנותנת דמפני שהוא חמור פטר בו הגנבה כדי לחייבו בכפל ולפי מה דפרישית אתי שפיר וא"ת לר' יוחנן דסבר הכא דמכפל עבדינן פירכא וגם סבר רב יוסף בפרק הכונס (ב"ק דף נז· ושם) גבי שומר אבדה לר' יוחנן דלסטים מזויין גנב הוא אם כן גנבה ואבדה בשואל מנ"ל דכי פריך בהשואל מה לשומר שכר שכן משלם כפל בלסטים מזויין *ומשני לסטים מזויין גזלן הוא איבעית אימא קרנא בלא שבועה עדיפא וי"ל דלר' יוחנן נפקא ליה מוכי ישאל וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכה"ג יליף התם לענין פטור בבעלים ואע"ג דרבי יוסי ברבי נהוראי הוא תנא וסבר דקרנא עדיפא וכן ברייתא דהשואל (לקמן דף צה·) סבר דקרנא עדיפא או לסטים מזויין גזלן הוא ור' יוחנן פליג בתרוייהו הא לא קשיא דר' יוחנן סבר כתנא דהכונס (ב"ק דף נז:) דקאמר לא אם אמרת בשומר חנם שכן משלם כפל לכך שלח בה יד חייב דקאי אמילתיה דרבי יוסי בר' נהוראי:

רבא אמר לא תימא שליחות יד כו' · פרש"י דסבר אפילו כרבי אלעזר ואין להקשות לפירושו הא דקאמר ואידך שלא תאמר דיו והא תרוייהו צריכי לאינה צריכה חסרון לר' אלעזר דהא לא יליף שומר שכר משומר חנם דהא בתר הכי פריך ולמ"ד [שליחות יד] צריכה חסרון תרתי למה לי ולדידיה לא ילפינן חד מחבריה אפילו הכי לא מוקמינן תרוייהו לדיו והיינו משום כדפ"ל דכיון דשליחות יד חייב בתרוייהו גלוי מלתא בעלמא למילף דין של זה בזה ועוד יש לומר דרבא בא לפרש דהא דאמר ר"א דא ודא אחת היא לא שניהם צריכי לגופייהו כדאמרינן אלא שניהם מיותרין דגמר להו משואל וסבר רבא קרנא עדיפא ושפיר גמר שומר שכר משומר חנם לכולי עלמא זה מזה מיהו ברייתא דהכונס (שם) סברה דלא ילפינן זה מזה דקתני לא אם אמרת בשומר חנם כו':

חדא לומר [לך שליחות יד] אין צריכה חסרון · וא"ת ונילף משואל דאינה צריכה חסרון דמשעת משיכה חייב באונסיה אע"ג דלא נשתמש כדאמר בפ' השואל (לקמן דף צט·) גבי שואל קורדום מחבירו כ"ש שומרין שמוסכין להשתמש שלא מדעת בעלים שחייבים וי"ל בשואל דין הוא כיון דמושך לדעת בעלים חשיב כאילו נשתמש בה דלדעת כן שאלה ולאו לאוקמה בכילתא אבל שלא לדעת אינו חשיב כאילו כבר נשתמש בשביל משיכה לבדה לכך לא ילפינן משואל אלא משיכה שיש בה חסרון: **חדא** לדיו וחדא לכדתניא · ולמ"ד נמי אינה צריכה חסרון דצריכי תרוייהו יליף שפיר ג"ש לכדתניא לפי שיש כל כך תיבות בזה כמו בזה אם לא שלח ידו במלאכת רעהו :

אמר

עין משפט נר מצוה

[פ א מיי' פ"ח מהלכות שכירות הל' ב סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' רצג סעיף א]:

פא א מיי' פ"ד מהל' גניבה הלכה א טוח"מ סי' שנג:

רבינו חננאל

חייב. ורבי יוחנן דידיה אמר ואני אומר אינה משונה כלומר אין זה יכול ללמד מזה שאין שומר חנם קל משומר שכר שהרי חייבה תורה בשומר חנם שטען כי נגנב ונמצא שהוא גנבו שהוא משלם תשלומי כפל ושומר שכר שטוען טענת גנב ונמצא שהוא גנבו פטור מכפל מפני שחייב בשומר שכר בגניבה כך הייתי אומר כי שלח בו יד פטור *) מכפל ועוד אם יש לומר אי הכי נכתוב שליחות יד בשומר שכר וילמד שומר חנם ממנו איכא למיפרך הכי כי שומר חנם ושומר שכר שנגנבו הפקדון שהיה בידם וטענו שנגנב שומר שכר חייב לשלם מיד שהרי חייב בגניבה ואבידה ושומר חנם אינו חייב אלא עד שישבע שנגנב ואחר כך באו עדים שהוא גנבו הלכך לא זה לומד מזה ולא זה מזה הלכך לגופיה בא בתרוייהו ולעולם שליחות יד צריכה חסרון לטעמיה דר' יוחנן. ורבא דהוא בתרא אמר אינה צריכה [חסרון]. הא דאמ' רבא לא תאמר שליחות יד לא בשומר חנם ולא בשומר שכר ותיתי משואל והא לא כתיבא שליחות יד בשואל כלל. כך פירושה לא תאמר שליחות יד אלא בשואל בלבד ולא היה צריך לכתוב לא בשומר חנם ולא בשומר שכר ויבואו וילמדו מן השואל ולמה נאמר בהן ללמד שאין צריכה חסרון ושלא תאמר דיו לבא מן הדין להיות כנדון כו' ופשוטה היא. שליחות יד דכתיבא בשומר חנם ובשומר שכר ואפי' אשואל וכי ישאל ו' מוסיף על ענין ראשון וכאילו בשלשתם כתיבא שליחות יד הני כולהו למה לי וכו'.

*) נראה דצ"ל פטור מאונסין .

מסורת הש"ס

[לקמן לד: ב"ק נז:]

ב"ק סג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אחת היא משום דאיכא : (ב) שם דשלח בה יד :

נושא/מבנה

◇ משונה/אינה משונה

דיון במה דבר התורה נאמר בכך שכתבה חיוב שליחות יד בשומר שכר בנוסף לזו הא וכתבה בשומר חנם

תת נושא

אין פטור "בבעלים" אצל שומרי חנם ושכר אם שלחו יד בפקדונם ודלא כמו שואל

* מבינה ומאיזו אין חיוב שליחות יד בלי חסרון

שמות כב: ז (בע"ק) אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו

* דשליחות יד חייב אפילו בלי חסרון [illegible]